

KÖNYVTÁRI MAPPA

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei
könyvtárosok lapja

2021. december | VII. évfolyam, 12. szám

Könyvtári királyság a
Könyves Vasárnapon
21. oldal

Könyvtárunk a
Kossuth Rádióban
12. oldal

TARTALOM

Búcsúzó üzenet	
„Hullatja levelét az idő vén fája...”	1
Index	
Kesznyéteni KönyvtárMozi	2
Index	
Udvari muzsika koronavírus idején	3
Index	
Megújult a tiszapalkonyai könyvtár	4
Index	
Központban a megye és a zene	5
Index	
Kreatív kolléga: a könyvszobrász	6-7
Index	
XV. megyei könyvtáros találkozó	8-9
Index	
Fejlesztés a sátoraljaiújhelyi könyvtárban	10
Index	
Hahó, könyvtársak! – online döntővel	11
Index	
Könyvtárunk a Kossuth Rádióban	12
Nekrológ	
Búcsú mindenki Bandi bácsijától	13
Graduále	
Az önképzőkörtől az egyesületig	14
Genius loci	
Vidám Páva – Tompa Mihály Hernádkakon	15
Elismerés	
A Pro Bibliotheca-díjas könyvtáros	16
Elismerés	
A Szinnyei József-díjas könyvtáros	17
Tükör	
Könyvek, könyvtárak – természetesen	18
Tükör	
A Spanyolnátha és a karatén hősei	19
Copyright	
Matyó tatyó, a kövesdi mozgókönyvtár	20
Tükör	
Könyvtári királyság a Könyves Vasárnapon	21
Bibliofil	
Nem csak könyvtártörténet	22
Bibliofil	
Miskolc képeslapokon és kötetekben	23
Bibliofil	
Könyvek szépségversenye megyénkben	24

„Hullatja levelét az idő vén fája...”

Az idő múlásának változó sebességét sokféleképpen érzékeljük életünk folyamán. Az éjjeli sötétségben mintha az univerzum fénysebességére kapcsolnánk, a hajnali lassú ébredés után az alkonyat mintha kitágítaná a horizontunkat. A tegnap, ma és holnap szüntelen körforgása, a múlt, jelen és jövő tartományai, az „időből kilógó pillanatok” felülírják emlékezetünket.

Mintha csak tegnap történt volna, hogy ötven évvel ezelőtt, elsős gimnazistaként beiratkoztam a miskolci megyei könyvtárba. Hihetetlenül gyorsan elrepült az a negyven év is, amelyet könyvtárosként ugyanebben a könyvtárban, első és egyben utolsó munkahelyemen töltöttem. Emlékezetem szerint gyermekkori első vágyam az volt, hogy hadd lehessenek, bár csak néhány percre, te vagy ő, egyszóval: másvalaki lelke. Szerettem volna jobban megérteni mások által magamat és a világot. Akkor még nem gondoltam, hogy ez a vágy attól a perctől kezdve folyamatosan teljesült, amikor könyvet vettem a kezembe és olvasni kezdtem. Micsoda élményekben volt részem, amikor „szüleim gyémántja” lehettem, Pöttyös Panni, a „rút kiskacsa”, a Két Lotti, a „kis gyufaárus lány”, Nyilas Misi vagy Nemecek Ernő bőrébe bújhattam. A mondák könyve hun és magyar legendái, a tejillatú pusztá, a tetejetlen fa, táltosok, sámánok, vadnyugati indiánok és világutazók nyomaiba léphettem. Kamaszkoromban kollégistaként a Törless iskolaévei és az Iskola a határon szereplői határozták meg a világról alkotott fogalmaimat. Magyar szakon végzett felnőttként a könyvtárban minden ízlésformáló jó könyvet olvashattam: a magyar és a világirodalom nagy klasszikusai mellett a kortárs írókat is. Nem azért lettem könyvtáros, mert szeretek olvasni, hanem azért, mert könyvek nélkül nem tudok élni. Nem a szépen hangzó „hivatástudatból”, hanem létszükségletből. A könyvtáros szolgálattal mindig szerettem volna visszaadni valamit abból az életre szóló ajándékból, amit a könyvekből és a könyvtáraktól kaptam.

Hamvas Béla sorait idézve „A könyvtáros pedig az az ember, akinek a könyv olyan táplálék, szenvedély, sors, szerelem, gyönyör, mámor, kaland és végzet, mint tengerésznek a tenger, a parasztnak a föld, a kertésznek a növény. (...) Senki nem nyúl úgy a könyvhöz, mint a könyvtáros, oly csendesesen és lassan, ahogy az ember csak örök dolgokhoz nyúl: tengerhez, asszonyhoz, földhöz.”

A megyét, ahol születtem és ahol az életem két településen megéltem, a könyvtárakat

járva ismertem meg. Ez a megye (mely máig őrzi az Aba és Bors nemzetség nevét) ezer éve a magyar történelem és a magyar nyelv bölcsőhelye: a boldvai Halotti beszéd és könyörgés, Nagy Lajos király Diósgyőre, a vizsolyi Biblia, Patak és a Rákócziak, a nagyságos fejedelem, Széphalom és Kazinczy, báró Eötvös, Kossuth, Szemere, Palóczy, Déryné, Gvadányi, Lévyay, az Egressyek, Herman Ottó és a többiek... Ebben a megyében a múlt körbeöleli az embert, és egyúttal kötelez: bennünket, könyvtárosokat arra, hogy összekapcsoljuk a múltat a jelennel, a jövő generációi számára, ahogyan egyik könyvtártudósunk azt már a XIX. század végén megírta és feladatunknak szánta. Közvetitenünk kell az értékeket, a könyvekben rejlő tudást, a gyönyörű magyar nyelvet és irodalmat, hogy utódaink is rácsodálkozhassanak. Jókai regényeihez hasonlóan „szegény gazdagok” és „gazdag szegények” vagyunk egyszerre az ország északkeleti csücskén, és rajtunk múlik, hogy fölismerjük, megbecsüljük és továbbadjuk valódi kincseinket. A könyvtárak és a könyvtárosok sokat tehetnek azért, hogy éberren tartsák a hely szellemét, a „genius loci”-t, ápolják a magyar kultúrát, gondozzák és népszerűsítsék írott örökségünket. Ahhoz, hogy ezt megtehessek, széles látókörű, „sokkönyvű”, olvasott és művelt embereknek kell lenniük. A hagyományos literáció mellett digitális írástudással is rendelkezniük kell. És mindezek felül tudniuk kell olvasni a sorok között is. Kibetűzni a mögöttes tartalmakat, megsejteni a fenséges titkokat, kézen fogva vezetni a jóra az olvasókat. Irányt mutatnak ehhez keresztény gyökereink, magyar kulturális örökségeink, a „könyvek könyve” és a nagy klasszikusok írott művei.

Bibliai idézettel és egyben Jókai Anna regénycímével búcsúzom megyei és városi könyvtáros barátaimtól: „Ne féljeteK”, nem vagytok egyedül a múltó időben, ha megnyitjátok a könyvet – Isten veletek!

Prókai Margit

Kesznyéteni KönyvtárMozi

Az 1800 fős Kesznyéten, a történelmi Zemplén vármegye legdélibb pontján fekvő település 2013-ban csatlakozott a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez (KSZR). Ennek köszönhetően a könyvtári szolgáltatások színvonala jelentősen javult, illetve a szolgáltató hely szerepét is fellendítette a településen.

2014-től dolgozom a faluban könyvtári munkatársként főállásban, ami szintén lehetővé tette a bibliotéka megújulását, pozitív szerepének erősödését. A beiratkozott olvasók száma évről évre nő, átlagosan 250 fő körül mozog. Az aktív korú lakosság körében elsősorban az irodai jellegű szolgáltatások, míg a gyermekek között a különböző könyvtári foglalkozások népszerűek. A dokumentumkölcsonzés is növekvő tendenciát mutat az elmúlt időszakban, ami elsősorban a rendszeresen biztosított új könyveknek köszönhető.

2016-ban, az elsők között csatlakoztunk a KönyvtárMozi programhoz, ami kiváló lehetőség volt szolgáltatásaink bővítésére és színesítésére. Elsőként a gyermekek részére szerveztünk vetítéseket, akik nagy érdeklődéssel és izgalommal várták ezeket az alkalmakat. Az eltelt néhány év gyakorlata azt mutatja, hogy érdemes rövidebb alkotásokat, meséket választani, hogy legyen idő azok feldolgozására is. A vetítéseket motiváló beszélgetéssel, a kisebbeknek találós kérdésekkel szoktam indítani. A film feldolgozása beszélgetés, játékos feladatok, vetélkedők vagy kézműves foglalkozás keretében történik.

Személyes kedvencem a Cigánymesék című animációs sorozat, melynek kiemelkedő szakmai igényességgel elkészített részei (gyönyörű képi világ, autentikus zene és egyedi nyelvezet) komoly hatással voltak rám. A mesék vetítése és feldolgozása lehetőséget teremtett arra, hogy a roma gyerekek közelebb kerüljenek saját kultúrájukhoz, erősödjön identitás-tudatuk és értékrendjük. A sorozat részei között találhatunk mítoszjellegű alkotásokat, és egyszerű, emberi történeteket is. Közös vonása minden mesének az érzelmi gazdagság, aminek köszönhetően a gyerekek könnyen azonosulnak a szereplőkkel. Nemcsak nézik, hanem át is élik a történeteket, általuk könnyebben fejezik ki gondolataikat, alkotnak önálló véleményt. Szintén személyes tapasztalat, hogy ezeket a meséket nem csak a roma gyermekek szeretik és nézik szívesen. A nem roma gyermekeknél az elfogadásban és a megértésben játszanak szerepet ezek a történetek. A mesék sokszínű világa minden gyermek számára befogadható tartalmat, egyetemes emberi értékeket közvetít.

A Cigánymesék című sorozathoz készült munkafüzetek nagy segítséget jelentenek a feldolgozás során. A nyelvi és logikai gondolkodást fejlesztő feladatokat mindig nagy örömmel, motiváltan oldják meg a résztvevők, valamint nagy sikere van a színezhető oldalaknak is. A közös beszélgetés, a játékos feladatok, a színezők egyaránt segítenek elmélyíteni az üzenetet, amit közvetíteni szeretnénk.

Kiváló alkalom kínálkozik a KönyvtárMozi vetítésekre a könyvtári nyári napközis táborokban. Így a munkafüzet szempontjából összetartozó három részt lehetőségünk van a hét folyamán levetíteni, illetve a feladatok megoldására is van elég idő. Olyan komplex foglalkozások megtartására nyílik lehetőség, amelyek elsősorban élményt nyújtanak, valamint a gyerekek érzelmi és értelmi intelligenciáját is fejlesztik.

Ez a kezdeményezés olyan közösségi művelődési alkalmakat teremt a településeken élő gyermekek és felnőttek számára, amellyel erősíthető az emberi kapcsolatok megtartó ereje. A színvonalas, értékes alkotások megtekintésével így összeköthetjük a közösségi élményt és művelődést a szórakozással.

Szabó Tünde

Udvari muzsika koronavírus idején

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár a Kiss Kata Zenekarral közösen Borsod-Abaúj-Zemplén megye településeire szervezett „ablakos koncerteket”. Az együttes tavaly decemberben 15 településen lépett fel óvodák és általános iskolák udvarán.

Kiss Kata és a szentistváni gyerekek

A Kiss Kata Zenekar rendhagyó Mikulás-turnéját a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár szervezte. Ennek során 15 település oktatási intézményének udvarán adhatott koncertet az együttes, amely 2020. december 3. és december 18. között örvendeztette meg a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei óvodásokat és általános iskolásokat. A programon a gyermekek a járványügyi helyzetnek megfelelően vehettek részt, vagyis az óvodájuk, iskolájuk ablakából figyelhették a produkciót. A kicsik lelkesen énekelték a Mikulást váró dalokat, amelyekért cserébe ajándékokat is kaptak. A különleges programok során a gyerekeket nem volt könnyű megszólítani, hiszen az ablak köztük volt, de mindenki „jó nagyra nyitotta a szívét, és így mi is találkozhattunk a gyerekektől felénk áradó szeretettel” – mondta az együttes énekes.

Ablakos koncert Hercegkúton

„Bükkábrányban, Hejőbábán, Hejőszalontán, Hercegkúton, Karoson, Kistokajban, Körömben, Monokon, Szentistvánban, Tiszakeszin, Tiszatarjánban, Tolcsván, Újcsanálason, Vattán és Zubogyon hoztuk vissza ezzel a turnéval a gyerekeknek a december varázsát. Ebben az időszakban a művészek feladata egy kicsit felértékelődik, hiszen a koronavírus-járvány miatt ez egy szomorú év volt. Nekünk az most a teendőnk, hogy a zenén keresztül a szeretet erejével egyfajta gyógyírt hozunk az embereknek a szívébe” – mesélte a Duna Televízió Család-barát című műsorában Kiss Kata.

Brézai Zoltán

Megújult a tiszapalkonyai könyvtár

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár közreműködésével már 76 kistélepülési intézmény felújítása valósulhatott meg az elmúlt 8 évben. Idén a tiszapalkonyai könyvtár újult meg, melyet szeptember végén vehettek birtokba az olvasók.

A Tisza-parti településen már korábban megfogalmazódott az igény, hogy a helyi bibliotékát felújítsák. A tiszapalkonyaiak szeretik könyvtárukat, szomjaznak az olvasnivalókat, lelkes könyvtárhasználók. Az önkormányzat felújította az iskola szomszédságában álló épületet és – lehetőségeihez mérten – könyvespolcokat is vásárolt. Mivel a település csatlakozott a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez (KSZR), a költségvetési törvény által garantált keretösszegeből teljes egészében megújulhatott a könyvtár bútorzata, a belső környezetet is sikerült sokkal otthonosabbá, komfortosabbá varázsolni. A könyvtári állomány elrendezésében és a 21. század igényeinek megfelelő közösségi tér kialakításában a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár munkatársai nyújtottak segítő kezet a helyi könyvtárosnak.

Megújult a tiszapalkonyai könyvtár olvasótere

Juhász András, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár területi referense kiemelte az önkormányzattal létrejött sikeres együttműködés

fontosságát, melynek során a település vállalta a külső-belső tér megújítását, mely lehetővé tette a teljes belső átalakítást. A könyvtár az új arculat megtervezésén, az eszközök beszerzésén túl szakmai segítséget is nyújtott. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében az elmúlt 8 évben a mostanival együtt összesen 76 kistélepülési könyvtár korszerűsítése valósult meg.

Az ünnepségen Szekeres Erzsébet, Magyar Örökség-díjas textil- és képzőművész grafikáját vehette át a község polgármestere. Az alkotást Fésűs Éva Arany-pofácska című meséjéhez készítette. A művész a kötet illusztrációit a könyvtárnak azzal a szándékkal adta át, hogy minden felújított kistélepülési szolgáltató hely kapjon 1-1 darabot munkáiból.

A programot a helyi Széchenyi István Általános Iskola diákjainak ünnepi műsora és a Kiss Kata Zenekar koncertje tette emlékezetessé. Az ünnepség zárásaként Feketéné Szóráth Edina református lelkipásztor és Barta Csaba római katolikus plébános áldotta meg a felújított épületeket, melyeket ezt követően birtokba vehettek a helyiek.

Brézai Zoltán

Ünnepélyes szalagátvágás balról jobbra: Juhász András területi referens, dr. Koncz Zsófia országgyűlési képviselő, Kalapos Bertalan polgármester és Gál János tankerületi igazgató

Az ünnepélyes átadón Kalapos Bertalan, a község polgármestere számolt be arról, hogy a könyvtár energetikai rekonstrukciójára, külső-belső felújítására is sor került. A település első embere úgy fogalmazott: nagyon fontos számukra, hogy a könyvtár mellett az általános iskola tornaterme, valamint a közösségi tér is megújult, melyhez a Magyar Falu Program csaknem 15 millió forintos támogatása járult hozzá.

Dr. Koncz Zsófia, a térség országgyűlési képviselője hangsúlyozta: fontosak ezek a fejlesztések a falvak életében. A tervek között szerepel a művelődési ház felújítása is, mely a településen zajló kulturális események megfelelő helyszíne lenne.

Központban a megye és a zene

A 2019-ben megvalósult padlóburkolat cseréje után az elmúlt két évben a Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatásának köszönhetően két gyűjteményrész is megújult a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár központi épületének 2. emeletén. A Helyismereti részleg és a Zenemű- és médiatár is új bútorzattal várja látogatóit.

Helyismereti gyűjtemény

Könyvtárunkban 1956 januárjától kezdődött meg a megyei vonatkozású, ún. „tájjellegű” helyismereti tevékenység, a cikkek és a helytörténeti vonatkozású képek gyűjtése és feltárása.

A könyvtár a teljesség igényével gyűjti az állományába illő olyan dokumentumokat, melyek a megye és Miskolc, valamint a történelmi Abaúj, Borsod, Gömör, Torna és Zemplén (vár)megyék természeti adottságára, gazdasági és társadalmi viszonyaira, történetére, hagyományaira, kulturális életére vonatkoznak. A Helyismereti gyűjtemény az elmúlt időszakban számos változáson, fejlesztésen esett át.

2006 szeptembere és 2007 márciusa között a Régi Könyvek Tárának kialakításával az értékes, régi, muzeális értékű dokumentumok a látogatók számára is láthatóvá váltak.

Az állomány folyamatos növekedésének köszönhetően a Helyismereti gyűjtemény dokumentumait korábbi helyén már nehezen tudtuk elhelyezni, ezért ekkor sikerült a részleg területét megnövelni 6 m²-rel.

A Nemzeti Kulturális Alaphoz 2019-ben benyújtott pályázatnak köszönhetően a már korábban kialakított Régi Könyvek Tárához illeszkedő bútorzattal sikerült a gyűjteményben a megnövekedett állomány egységes és biztonságosabb elhelyezése. A megvalósításra 2020 áprilisában és májusában került sor. Sajnálatos módon a járványügyi szabályozások miatt nem volt lehetőségünk ünnepélyes keretek között átadni a gyűjteményrészt. A honlapunkon és közösségi oldalainkon bemutatott kisfilm segítségével viszont az érdeklődők virtuálisan megtekinthették azt.

Bárány Szabolcs

Zenemű- és médiatár

Könyvtárunkban 1974. október 1-jén, a zene világnapján nyílt meg a részleg, amely akkor a Zenemű- és hangtár nevet viselte, bútorzata napjainkig szolgálta a látogatókat. Az elmúlt mintegy 50 évben az állomány jelentősen gyarapodott, a polcrendszer pedig már-már kevésnek bizonyult. A régi, elhasznált, korszerűtlen polcokat és tárolószekrényeket sikerült modern berendezésre cserélni. Az egységes és rendezett környezet kialakítása érdekében egy korszerű lemezjátszóval és egy olvasói számítógépes munkaállomással is gyarapodott a részleg.

2013-tól Zenemű- és médiatár lett a gyűjtemény új megnevezése, ugyanis a megnyitást követő évtizedekben megváltozott, átalakult a részleg.

2019 nyarán a padlóburkolat cseréjére adódott lehetőség, majd a 2. emeleti tér átrendezésével 9 m²-rel megnövekedett a zenei részleg területe, amely így 121 m² lett.

A zenei részleg kottaállománya jelentős, ugyanis a kezdetekben szinte az elsők között vállalta a könyvtár a kották rendszeres gyűjtését. A Nemzeti Kulturális Alaphoz benyújtott pályázatnak köszönhetően 2021 júniusában valósult meg a gyűjteményrész teljes bútorzatának cseréje, valamint korszerű technikai eszközök beszerzése. A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár megújult Zenemű- és médiatárát 2021. augusztus 23-án ünnepélyes keretek között adták át. Az ünnepi műsorban közreműködtek a Miskolci Bartók Béla Zene- és Táncművészeti Szakgimnázium tanárai és az iskola növendékei.

Filip-Szénégető Anett

Kreatív kolléga: a könyvszobrász

Könyvtárainkban a legtöbb rendezvény az olvasáshoz, az irodalmi élményekhez kapcsolódik. A kézműves foglalkozások esetében is így van ez, különösen ha a felhasznált alapanyag maga a könyv – természetesen egy-egy leselejtezett példány. Bencs Klárát, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár munkatársát gyakran hívják ilyen foglalkozások vezetésére és kiállításokra is. A bemutatkozó írása mellett a következő oldalon néhány könyvszobra is látható.

Bencs Klára alkotásai

Olyan technikával teszem különlegessé az ilyen „workshop”-okat,

melyek fő eleme a könyvtári állományból leselejtezett, rossz állapotú vagy elavult tartalmú könyv.

Ez a technika a könyvszobrászat. A hajtogatott könyv ideális ajándék lehet esküvőre, Valentin-napra, anyák napjára, születésnapra.

Rajztanárként, dekoratőrként és immár 4 éve könyvtárosként leginkább az foglalkoztat, hogyan tudok egy érzést vagy élményt megmutatni a hajtogatott könyvekkel. Kedvenc témáim a természethez köthetőek, erdei jelenetek madarakkal, virágokkal, állatokkal. Nemcsak a könyv lapjait hajtogatom, hanem ki is vágok darabokat a könyvből, hozzáragasztok különböző dekorációs elemeket vagy megfestem a lapokat.

Az első munkám egy karácsonyi dekorációként szolgáló hajtogatott karácsonyfa volt. Kezdetben a könyvtár díszítésének céljából készültek a szobrok, azóta pedig már több településen is bemutattam a technikát, tartottam foglalkozást gyerekeknek és felnőtteknek is. Ebben az évben egy vándorkiállításán 21 hajtogatott könyvemet mutattam be, hogy a megyében élők is megismerkedhessenek ezzel a különleges technikával.

Első állomás idén nyáron a tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtárban volt, a másodikat pedig a hollóházi könyvtári információs és közösségi hely adta, ahol be is mutattam ezt a technikát a helyi nyugdíjas klub tagjainak, akik nagyon megszerették a könyvszobrászatot.

Terveim szerint legközelebb a Sátoraljaujhelyi Városi Könyvtár lesz a helyszín, ahol 2019-ben az újhelyi könyvünnep meghívott vendégeként már szobrászkodhattak velem a résztvevők.

A könyvtári munka mellett remek kikapcsolódást nyújt a technika gyakorlása és egy-egy kistelepülési könyvtár felújításakor szinte kötelezőnek érzem, hogy valamilyen hajtogatott könyvvel vagy egyedi készítésű dekorációs elemmel ajándékozzam meg őket. Miskolcon 2019-től díszíti a felújított József Attila Könyvtár falait két nagyobb méretű faliképem, amin nemcsak hajtogatott könyvek, hanem a miskolci fiókkönyvtárak névadóinak festett portréi, illetve híres magyar mesék szereplői is láthatók.

A könyvszobrok mellett készítettem már kézműves videót is ünnepekhez kapcsolódva. Tavaly decemberben adventi koszorút készítettünk otthon megtalálható, újrahasznosítható tárgyakkal és ötletet adtam az online térben, hogyan csomagolható be a karácsonyi ajándék saját kezűleg, könnyedén, egyszerűen és minimális költségből.

Területi referensként azokon a településeken, ahol a könyvtárbusz is szolgáltat, arcfestést és kézműves foglalkozást is tartok falunapok, családi és gyermeknap alkalmával.

2020 nyarán a megyei könyvtár könyvszoborkészítő versenyt hirdetett Facebook-oldalán. Példaként videóban mutattam be a technikát, segítséget nyújtva ezzel a résztvevőknek, a legszebb, legkreatívabb alkotást pedig ajándékkal jutalmazta a könyvtár zsűrije.

Jelenleg egy falinaptár készítésén dolgozom, – évszakhoz köthető könyvszobrok fotóival – amit kollégáimmal együtt álmodtunk meg. Jövőbeli terveim között még több hajtogatott könyv elkészítése szerepel, melyekkel a kistérségi könyvtárak belső tereit tehetjük még izgalmasabbá és otthonosabbá.

XV. megyei könyvtáros találkozó

Szeptember 27-én rendeztük meg a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok 15. találkozóját. Az eseményre tavaly a járványhelyzet miatt nem kerülhetett sor, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár munkatársai ezért is tartották fontosnak, hogy idén megvalósuljon a rendezvény.

Kovácsné Koreny Ágnes Dolgozószobától a nappaliig, avagy a közkönyvtárak a helyi közösségeikért címmel tartott előadást

Abaújkér aranyosi településrészen egy gyönyörű völgyben rendeztük meg a programot, melyre – ahogy korábban is – ismét a megye számos településéről érkeztek könyvtárosok. A vendégeket Szabó Gábor, a település polgármestere köszöntötte. A házigazda úgy fogalmazott, örül annak, hogy Abaújkér lehet a megyei találkozó helyszíné. A község vezetője hozzátette, bár kicsi a terem, amely fogadta a résztvevőket, de sok jó ember kis helyen is elfér. Varga Gábor, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár általános igazgatóhelyettese szolt arról, mennyire fontosnak tartja, hogy a tavalyi pandémiás helyzetet követően idén sikerült megszervezni ezt a programot. A szakmai előadást az Ózdról a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárba „igazolt” könyvtáros, Kovácsné Koreny Ágnes tartotta Dolgozószobától a nappaliig, avagy közkönyvtárak a helyi közösségeikért címmel.

A budapesti intézmény általános főigazgató-helyettese úgy fogalmazott: továbbra is szükség van könyvtárakra, melynek mindig az adott igényekre kell reagálni. A szakember számos nemzetközi példával érzékeltette, hogyan lehet újszerű ötletekkel hozzájárulni ahhoz, hogy a könyvtárak igazi közösségi találkozóhelyé váljanak.

Az előadáson elhangzott az is, hogy az intézmények akkor lesznek igazán sikeresek, ha adekvát választ adnak a kor legfontosabb kihívásaira.

Hiába nőtt az elmúlt években a könyvtárlátogatók száma, a kölcsönzések csökkenő tendenciát mutatnak. Sokan valamilyen program, vagy éppen a közösségi élmények, találkozások miatt keresik fel a bibliotékát.

Azoknak a könyvtáraknak lesz jövője a XXI. században, melyek közösségvezéreltek, kíváncsiak az olvasók véleményére, felmérik az igényeiket, bevonják őket a közös tervezésbe. Az előadó kiemelte, hogy a kérdőívezésnél sokkal hatékonyabb a személyes beszélgetés, melynek során kialakulhat a bizalom a könyvtáros és az olvasó között.

Az eseményen több évtizedes munkájuk elismeréseként oklevéllel köszöntöttük Benke Adrienn és Vincze Idát, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, valamint Hodossyné Csóke Beátát és Sándorné Szabó Katalint, a tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtár munkatársát. Azokról a kollégákról sem feledkeztünk meg, akik nyugállományba vonulnak, így dr. Prokai Margitnak, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár igazgatójának, Zágonyiné Szarvas Beatrixnak, az intézmény igazgatóhelyettesének és Zsova Mártának, a területellátási csoport munkatársának, valamint Selmeczi Attilánának és Kovács Bélánának, az Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtára dolgozóinak is köszönetet mondtunk a pályán eltöltött éveikért.

Átadtuk a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár által alapított Pro Bibliotheca-díjat is, melyet idén Molekné Kőrösi Beatrix, a kazincbarcikai Egressy Béni Városi Könyvtár intézményvezetője vehetett át.

„Azoknak a könyvtáraknak lesz jövője a XXI. században, melyek közösségvezéreltek, kíváncsiak az olvasók véleményére, felmérik az igényeiket, bevonják őket a közös tervezésbe.”

A megyei találkozó folytatásaként az aranyosi településrész nevezetességeit, a Simándy József és a Lipp László Emlékházat tekinthették meg a jelenlévők. A szervezők helyi specialitásokkal: ragulevessel és krumpilángossal kedveskedtek, utóbbit házi szilvalekvárral kínálták.

A délután során a találkozóra érkezők felkeresték a felújított abaujkéri könyvtári szolgáltatóhelyet. A nap zárásaként Mézes Gergő méhészetét látogatták meg a könyvtáros találkozó résztvevői Vizsolyban.

Brézai Zoltán

Fejlesztés a sátoraljaújhelyi könyvtárban

A Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár az Emberi Erőforrások Minisztériuma nyújtotta céltámogatásnak köszönhetően megvalósíthatja az infrastruktúra korszerűsítésével, attraktív környezet kialakításával a közösségi tér funkció erősítését, melyre a következő évben kerülhet sor.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzatának intézménye 1951-től áll az olvasók rendelkezésére. Jelenlegi helyén, a Dózsa György u. 8. szám alatt 1980 óta működik. A könyvtárlátogatók által használt területe tágas, világos terekkel rendelkezik. A könyvtár állománya csaknem százezres nagyságrendű, melynek jelentős része kölcsönözhető. A könyvek többsége szabadpolcon közvetlenül megtalálható, más része raktárból kérhető. A könyvtári infrastruktúra az elmúlt 40 évben nagy igénybevételnek volt kitéve. Nagyobb felújítást 2010-ben a TIOP és a TÁMOP pályázatoknak köszönhetően valósíthattunk meg. Elsősorban a mini galériát is magában foglaló fogadótér és a folyóirat-olvasó kapott új külsőt.

A kialakítandó közösségi térbe kapcsolódó harmadik térrész a jelenlegi folyóirat-olvasó, ahol a polcrendszer és a paravánok korszerűsítésével a tér átjárhatóvá, és rugalmasan átalakíthatóvá válik. A könyvtárhasználók igényeit és a kölcsönzési szokásokat figyelembe véve a leginkább forgó állományrész egy részének elhelyezése a könnyű elérhetőség miatt szintén itt történik. A támogatás lehetőséget biztosít az állományrész egységes, vonzó kivitelű polcrendszeren való megjelenésére.

A könyvtárba belépve eddig is egy viszonylag nyitott térbe érkeztünk, ahol kiállítóparavánok adnak helyet a művészeti alkotásoknak, lezárva, elszeparálva a teret a további részeketől. Ebben az egységben található központi elemként a kölcsönzőpult, melynek kialakítását a térbeli adottságok és az olvasók közlekedési útvonalai határozzák meg. Helye változatlan marad, viszont a jelenlegi magassága, zártsága, szögletes vonalai miatt új, nyitott pultot terveztünk, amely egyrészt lehetőséget ad az új könyvek bemutatására, másrészt elegendő felületet biztosít a kölcsönzésre váróknak, és a két dolgozói munkahely kialakítására. Fontos az átgondolt tervezés, hiszen a könyvtár látogatóinak száma meghaladja az évi ötvétezer főt, a kölcsönzők számának éves átlaga megközelíti a tízezret, akik 26-27 ezer dokumentumot kölcsönöznek ki otthoni használatra.

A felújítással az átalakított terület a könyvtár egy olyan közösségi terévé válna, ahol mind a közművelődés, a tanulás, mind a különböző rekreációs területek – időszaki kiállítások, hangversenyek, előadások, író-olvasó találkozók, csoportos foglalkozások – és a társadalmi találkozások egyaránt megrendezhetők, mintegy előremutatásul a könyvtár más helyiségei felé.

A fejlesztés eredményeképpen megvalósul egy olyan közösségi tér, amely a használók igényeire válaszol, a kikapcsolódást, a társas életet támogatja, mindenki számára elérhető, hívogató és marasztaló, a helyi, a közösséget érintő-érdeklő témákkal kapcsolatos párbeszéd színtere, közösségi programok, szórakoztató események helyszíne lesz.

Nagyné Szentesi Mónika

Hahó, könyvtársak! – online döntővel

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár 2021-ben is meghirdette – a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében – a megye 3. és 4. osztályosai számára a Hahó, könyvtársak! című olvasásnépszerűsítő játékot.

A világ bizonytalansága természetesen a játék meghirdetésére és lebonyolítására is rányomta a bélyegét. De ebben a sajátos helyzetben is sikerült a könyvtár munkatársainak partnerre találni a vetélkedő népszerűsítésében, jó néhány pedagógus és könyvtáros személyében. Ennek köszönhetően 2021 áprilisában az általános iskolák 3. és 4. osztályos négyfős csapatai a megadott gyermekirodalommal való ismerkedést követően belevágtak a vetélkedőbe.

Az első írásbeli forduló során Gévai Csilla *Amíg megváltjuk a világot* című művére, valamint Pásztohy Panka *Halló, Mama!* című mesekönyvére épülő kérdések, valamint a tanulók kreatív képességeit próbára tevő feladatok vártak a csapatokra. A második forduló sikeres teljesítéséhez pedig Békés Pál, Lackfi János és Szabó T. Anna egy-egy művének részletét kellett feldolgozniuk a gyerekeknek.

A szokásos harmadik szóbeli forduló helyett ebben az évben a járványhelyzetre való tekintettel otthoni feladatot kaptak a tanulók.

A csapatok a „szóbeli” megmérettetésre Gévai Csilla művéhez kapcsolódva, de természetesen egyedi ötletek alapján, saját készítésű jelmezek és kellékek felhasználásával 3 perces környezetvédő filmet készítettek.

Ezeket a kisfilmeket Gévai Csilla író, képzőművész – mint a szóbeli döntő eredetileg tervezett zsűrijének elnöke – online értékelte.

Profi kivitelezés, remek filmes effektek, pörgő szövegek, feszes vágások, szemléletes kifejezőmód – így foglalta össze Gévai Csilla a legjobban sikerült filmek jellemzőit.

Az író bírálatára alapján a böcsi, a serényfalvai, a gesztelyi, a tiszaújvárosi, az ózdi és öt miskolci iskola csapatai lettek a Hahó, könyvtársak! című olvasásnépszerűsítő játék idei díjazottjai.

Az eredetileg tervezett táborozás helyett egynapos bogácsi autóbussos kirándulást és ajándékutalványokat nyertek a játék boldog győztesei.

A könyvtár munkatársai egy napba sűrítve igyekeztek tábori élményt nyújtani a gyerekeknek.

Nem múlhatott el a bogácsi kirándulás gyermekíróval való találkozás – Vig Balázs volt a vendég – és a szafaribuszos túra nélkül. A nagy hőségben kicsit elfáradva, de élményekkel gazdagodva tértek haza a gyerekek.

Reméljük, a jövő évi – a sorban a kilencedik – Hahó, könyvtársak! játék már a régi fényében fog tündökölni...

Miklós Katalin

Könyvtárunk a Kossuth Rádióban

Két adás erejéig a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár életéről szolt a Kossuth Rádióban minden hétköznap jelentkező A hely című műsor. Intézményünkben a járványhelyzet miatti zárvatartás időszakában, 2021. február 16-án készült el az a felvétel, amelyet a rádióban két részben, 2021. március 17-én és 24-én hallhattak. A stáb bejárta a könyvtár épületét és emlékezetes kincsekkel ismertette meg a rádióhallgatókat.

A Kossuth Rádióban hallható műsor igyekszik mindig betekinteni a kulisszák mögé. Most sem volt ez másképp, hiszen a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményében kuriózumokat ismerhetett meg Farkas Erika riporter és persze a hallgatók. Belelapoztunk a legérdekesebb dokumentumokba.

Megmutattuk a vendégeknek a minikönyveket, Herman Ottó gyászjelentését és az általa dedikált könyveket. Könyvtárunk különleges kincse az 1605-ből való Calepinus szótár, Johann Mathesius: Sarepta oder Bergpostill... című műve is igazi unikumnak számít. Mindezeket könyvtárunk azóta nyugállományba vonult igazgatója, dr. Prokai Margit mutatta be.

Filip Gabriella, intézményünk főkönyvtárosa, rendezvényszervezője a központi épületben zajló programokról és a kiadványokról mesélt. Szó esett az elmúlt időszak történéseiről, hogy a bezárás alatt milyen lehetőségeket nyújtott a könyvtár az online világban. Facebook-oldalainkon, honlapunkon található rejtvényekről, játékokról, online felolvasásokról, ünnepekkel kapcsolatos érdekességekről Brézai Zoltán, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár PR munkatársa számolt be.

A Mesebirodalomban folytatódott a barangolás, ahol Miklós Katalin, a gyermekkönyvtár vezetője kalauzolta Farkas Erikát. A gyermekeknek szóló könyvtári állományból megismerhették a zenélő és dedikált könyveket és a könyvkuckó, a játékkastély, valamint önkiszolgáló kölcsönző bemutatása sem maradt el. A különböző pályázatokról, programokról is szó esett, amelyeket már 1 éves kortól kínálunk a legkisebbek olvasóknak.

A könyvtár kistelepülési jelenlétéről Szarvas Beatrix, a már nyugállományba vonult megyei feladatellátásért felelős igazgatóhelyettes beszélt. Felszálltunk a könyvtárbuszra és beszélünk a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerről (KSZR). Könyvtárunk a megye 331 településén van jelen, ebből a könyvtárbuszunk több mint 50 településen biztosítja a könyvtári szolgáltatásokat.

Az összeállítás végén a városi hálózatot vettük górcső alá. Bemutattuk intézményünk 7 fiókkönyvtárát, mely közül a Lévy József Muzéális Könyvtár ritkaságai kerültek előtérbe. Itt könyvtörténeti ritkaságokkal (Miskolci töredék, és az Aldhelm-kézirat, ősnymtatvány stb.) találkozhatott a műsor stábja. Varga Gábor, az intézmény általános igazgatóhelyettese a névadó miskolci munkásságáról, a gyűjtemény történetéről, a Lévy-hagyatékáról is beszélt, melynek köszönhetően közel 900 kötet került az intézmény birtokába. Farkas Erika a Miskolcon eltöltött napról az Észak-Magyarország című napilapnak így nyilatkozott:

„A rádióadásnál fontosak a hangok, itt pedig tudtunk vele játszani, rádióbaráttá vált a történet – árulta el akkori, friss élményeit. – Csörög a kulcs, nyílik a páncélszekrény ajtaja, érdekes, hogy abban tartják a könyvtár értékeit. És izgalmas volt 1200 éves dokumentumot nézegetni.”

Brézai Zoltán

Búcsú mindenki Bandi bácsijától

A sárospataki Művelődés Háza és Könyvtára munkatársi közössége fájó szívvel búcsúzik a 68 éves korában elhunyt Tapa András könyvtáros kollégától.

Tapa András tanulmányai befejezése után 1976 decemberétől a városban működő Vay Miklós Szakképző Iskola jogelődjében könyvtárosként tevékenykedett 1979-ig. Még ebben az évben a Városi Könyvtár alkalmazottja lett, nyugdíjba vonulásáig (2016 januárjáig) dolgozott itt.

Tapa András, mindenki Bandikája és Bandi bácsija segítőkész, kedves és szolgálatkész munkatársa volt az intézménynek. Munkaköri leírása szerint feldolgozó könyvtárosként és a helytörténeti gyűjtemény kezelőjeként dolgozott, de valójában minden olyan feladat ellátásában részt vett, amely az olvasók kényelmét és kiszolgálását jelentette. A helytörténeti gyűjteményben végzett munkája során felkutatta és hozzáférhetővé tette a városról és vonzáskörzetéről megjelent cikkeket, híradásokat. Rendszeresen végzett irodalomkutatásokat olvasói igények alapján. A könyvtárközi kölcsönzéshez kapcsolódó feladatokat is ellátta, az ODR rendszer használatához szükséges ismereteket a kollégák számára is továbbadta, segítve ezzel munkájukat. Kiemelt feladatnak tekintette az időskorú olvasók könyvtári ellátását, így személyesen vitte házhoz a köteteket a város lakói és a szociális otthon gondozottjai számára. Lelkesen kézbesítette a könyvtári rendezvényekre szóló meghívókat, ápolta az olvasói kapcsolatokat.

Csendes, megbízható munkatárs volt, akit a segítőkészség és az elkötelezettség jellemezett. A munkahelyi közösségre családjaként tekintett, közös rendezvényeink lelkes, szemlélődő résztvevője volt. Nyugdíjba vonulása után sem szakadt meg kapcsolata a könyvtárral, rendszeresen látogatta programjainkat, szívesen segített a lebonyolításban is.

Halálhírét megrendüléssel fogadtuk, emlékét tisztelettel megőrzi:

**A Művelődés Háza és Könyvtára
munkatársi közössége**

Az önképzőkörtől az egyesületig

A Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület Könyvtárának története 1895-ben kezdődött.

A Diósgyőr-vasgyári Jószerencse Dal- és Önképzőkör választmánya ekkor indítványozta, hogy minden hónapban a megalakuló könyvtár számára szerezzenek be különféle könyveket. Az első munkáskönyvtár 1896 októberében nyílt meg, helyiség hiányában az újdíósgyőri Magyar Király Kávéházban elhelyezett szekrényből kezdődött meg a kölcsönzés. 1897-ben elkészült a könyvtár első alapszabálya, mely alapján a választmány rendszeres támogatást biztosított könyvbeszerzésre.

A könyvtár az első világháború alatt is szinte megszakítás nélkül működött, bár az önképzőkör vezetésében az addigiaknál kevesebb figyelmet fordítottak rá. Állománya ekkor 2099 magyar és 337 német nyelvű könyvből állt. Az egyesület tagjainak száma megközelítette az ezret, nagyobb részük a könyvtár használója volt.

1920 októberében a Vas- és Fémmunkások Szakszervezetének diósgyőri csoportja megvásárolta az Andrássy u. 13. sz. alatti kis földszintes épületet, melyben létrehozta első munkásotthonát. 1925-től itt kezdte meg működését a könyvtár is. Abban az évben elkészült az első katalógus, amely arról tanúskodik, hogy a könyvek egyharmada magyar, másik harmada külföldi szépirodalom volt, az állomány további részét pedig a német nyelvű és az ismeretterjesztő művek alkották. A gyarapításnál az olvasók ajánlatait is figyelembe vették. A beszerzések középpontjában Mikszáth, Jókai és Móricz szépirodalmi művei álltak.

1925-ben a 2718 magyar nyelvű mű mellett 494 német nyelvű kötettel dicsekedhetett a könyvtár. A könyvek mellett hat napilap és két szépirodalmi lap is megtalálható volt.

1940. december 22-én az Andrássy u. 13. (ma 15.) számú helyen átadásra került az új munkásotthon, melyet a népnyelv első perctől kezdve a „Vasas Otthon”-nak keresztelt. Itt működött a könyvtár is. Olvasóinak száma az 1940-es évekre meghaladta az 500 főt, akik évente több mint 20 000 kötetet kölcsönöztek ki. Az akkori körülmények között ezek az adatok kiemelkedőnek számítottak.

A Vasas Szakszervezet könyvtárát a háború alatt szétdúlták, csupán kétezer kötet maradt meg az állományból. 1948-ban a Jószerencse Vasas Kultúregyesület könyvtáraként nyílt meg a vasgyári vendéglő földszinti helyiségében az újjáalakított könyvtár. 1949 novemberében határozat született az üzemi könyvtár létrehozására.

1959-ben a Lenin Kohászati Művek központi könyvtára a Bartók Béla Művelődési Ház új épületszárnyának első emeletén kapott kulturált, alapterületében is megfelelő helyiséget. Az ekkor létrehozott nagy olvasóterem később lehetőséget adott a szabadpolcos részleg kialakítására. Az ekkor 26 139 kötetes könyvtári állomány 1965-re 60 ezer kötetre bővült.

Az 1970-es, 80-as évek dinamikus fejlődést jelentettek intézményünk életében. 1980-ban megkezdődött a központi könyvtár felújítása és bővítése. Megalakultak a különálló részlegek, a gyermekkönyvtár és a hanglemeztár is. A működés tárgyi és személyi feltételei ebben az időben ideálisak voltak.

A rendszerváltás előtt az állomány 120 ezer kötetet számlált. A két diósgyőri nagyüzemben (LKM, DIGÉP) letéti könyvtárak működtek. Az ország életében bekövetkező változások éveiben a nagyüzemek felaprózódtak, a letéti gyűjtemények egymás után megszűntek. Dokumentumainak egy részét a dolgozóknak árusították ki, másik részét pedig a Miskolci Bölcsész Egyesület kapta meg.

1998-tól az akkori Szakszervezeti Művelődési Intézmények Egyesülete kezdeményezésére a vasasszakszervezet jóváhagyásával a könyvtár a művelődési házzal együtt önálló civil szervezetként egyesületi formában folytatta működését. Jelenleg 40 ezer kötet és mintegy 3 ezer hangzódokumentum várja a könyvtárba látogatókat. A gazdasági nehézségek miatt a könyvbeszerzés kevés, de folyamatos, használói főleg a környékén lakó idősebb korosztályból kerülnek ki.

A könyvtár visszatért eredeti célkitűzéseire, amiért elődei létrehozták, ápolja a régi hagyományokat és továbbra is szolgálja a város olvasóközönségét.

Soltész Ágnes

Vidám Páva – Tompa Mihály Hernádkakon

Új irodalmi emlékhellyel gazdagodott Borsod-Abaúj-Zemplén megye. Tompa Mihály költő születésének 204. évfordulóján, 2021. szeptember 28-án Vass Tibor József Attila-díjas költőnek köszönhetően megnyílt a Vidám Páva – Tompa Mihály Kultúrkert és Alkotóház Hernádkakon.

„Szindúsan, mint a páva tolla, / ez A lány szerető-
Terül ki nékem a világ” – nek való című Tompa Mihály-versből

származó idézet adta az ötletet a Vidám Páva – Tompa Mihály Kultúrkert és Alkotóház elnevezéséhez. Vass Tibor Hernádkakon élő József Attila-díjas költő, képzőművész évek óta készült arra, hogy valamiképpen megemlékezzenek a településen Tompa Mihályról.

Könyvek és különleges relikviák az emlékszobában

A magyar irodalom népi-nemzeti irányzatának egyik legjelentősebb költője 1840-ben itt volt házitanító, itt írta első verseit, itt lobbant először szerelemre... Nem új felfedezés ez, hiszen maradtak fenn ezzel kapcsolatos dokumentumok, visszaemlékezések, irodalomtudományi dolgozatok. Dr. Nagy Sándor például 1908-ban a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában megjelent Irodalomtörténeti Közleményekben – a 18. évfolyam 3. füzetében – Tompa Mihály iskolai pályafutása című tanulmányában is írt erről.

„Kakban egy évig Sissáry János dúsgazdag földbirtokos unokaöccseit s gyámfiat, a 9–11 éves Gyulát és Kálmánt, mint elemi osztályú tanulókat tanította. Apjuk Sissáry Lajos, feketegyőri birtokos, János testvére volt. E nevelőség a fiatal togtatus s egyszersmind kezdő költő anyagi helyzetére és kedélyére nagyon jól hatott. Eddigi életmódjával ellentétben úri kényelemben, gondoktól menten élt. Szíve itt lobbant először szerelmi lánggra a szép Józsa Francziska, Józsa Lajos szomszéd birtokos gyámleánya iránt, s innen közölte első költeményeit a Társalkodóban.”

Drozsnyik István szobrászművész alkotása

A most felavatott hernádkaki Vidám Páva – Tompa Mihály Kultúrkert és Alkotóház az Ifjúság út 3. szám alatt található SPriNt Tanoda és INTRO Tehetséggyondozó és Művészetpedagógiai Program (akkreditált tehetségpont) épületében és kertjében kapott helyet.

A megnyitó keretében avatták fel az erre az alkalomra készült képzőművészeti alkotásokat. Így például Drozsnyik István: Tompa Mihály emlékére és Ézsiás István: Vidám Páva című szobrát, Megyeri-Horváth Gábor: Tompa Mihály, Gábor Miklós: Néha olyan jól beszélnek, Homonna György: Tompa 200, Fazakas-Kosztai Tibor: Tompa, Páva, Rousseau + én, Marosvári Kata A lány szeretőnek való című Tompa-versre reflektáló Szeretőmnek valló című festményét, Simon Zoltán Hernádkakon, 1840-ben íródott Tompa-vershez, a Kandalló-dalhoz készült illusztrációját.

Vass Tibor az önerőből finanszírozott Vidám Páva folytatása, közkinccsé tétele érdekében közadakozást indított. „Éljen Ön bárhol a világban, kérem, hogy adományával adja bizonyítékát Tompa Mihály hernádkaki kegyeletének és elismerésének” – olvashatjuk a felhívásban.

Minderről bővebben a Vidám Páva közösségi oldalán.

Filip Gabriella

A Pro Bibliotheca-díjas könyvtáros

Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtáraiért, könyvtárosaiért és a könyvtárügyért végzett kimagasló munkájáért az idén Molekné Kőrösi Beatrix kapta a Pro Bibliotheca-díjat. A díjátadót a könyvtárosok megyei találkozóján tartották.

Molekné Kőrösi Beatrix

Molekné Kőrösi Beatrix 1988. augusztus 15-én kezdett dolgozni a putnoki könyvtárban, ahol több mint egy évtizedet töltött. Ezalatt középfokú könyvtárkezelői végzettséget, majd az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán informatika szakirányon könyvtáros diplomát szerzett. 1999. február 15-én került a kazincbarcikai Egressy Béni Művelődési Központ és Könyvtár felnőtt könyvtári részlegébe. 2002-ben informatikus könyvtáros végzettséget szerzett a Szegedi Tudományegyetemen. Szaktudásának és elhivatottságának köszönhetően 2003. január elsejével szakmai igazgatóhelyettes, könyvtárvezető, majd 2012. október 1-jétől az önállóan működő Egressy Béni Városi Könyvtár igazgatója lett. A kazincbarcikai intézmény életében a közbeeső időszak alatt több átszervezést vezényelt le. Egyik legnagyobb szakmai sikereként könyvelni el, hogy a könyvtár visszakapta szervezeti önállóságát, vezetése alatt az intézmény új szemléletű, korszerű könyvtárrá, tudásközponttá vált. Az informatikai fejlesztéseknek köszönhetően már 2003-tól bevezették a számítógépes kölcsönzési rendszert. A következő években felgyorsult a könyvtár élete. Megnövekedett a közösségi programok száma, mind a gyermek és felnőtt használókkal elmélyült a könyvtár kapcsolata. Kezdetől fogva kitűzött céljai között szerepelt a kazincbarcikai könyvtár országos vérkeringésbe történő bekapcsolása és a kollégák szakmai fejlődésének támogatása. Mára jól működő kapcsolatrendszert épített ki, előadásaival az ország több könyvtárában mutatta be a kazincbarcikai intézmény munkáját.

2007-től több éven keresztül az Internet Fiesta szervezőbizottsága elismerésben részesítette az általa vezetett szervezetet. Meghatározó szerepet vállalt a Kazincbarcikai Kistérség mozgókönyvtári ellátásának kiépítésében és működtetésében, 2007 és 2012 között a kistelepülések tekintetében sikerült elérnie a 100%-os lefedettséget. A munkát folytatva, 2013-tól 2019-ig a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral karöltve 31 kistelepülés könyvtári ellátását koordinálta. Az elmúlt években több publikációja jelent meg könyvtáros szakfolyóiratokban. A könyvtár folyamatos fejlődését szolgálja a pályázati lehetőségek sikeres kihasználása. Az elnyert támogatásoknak köszönhetően a város és a környék lakosainak kulturális életét színesíti a könyvtár. Fontosnak tartja kollégái és saját maga folyamatos szakmai képzését, fejlődését, tanulását. 2017-ben a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen jogi szakokleveles kultúraszervező menedzser diplomát szerzett. Könyvtári szakértőként és szakfelügyelőként más könyvtárak munkáját is segíti tanácsaival.

Szakmai elhivatottságát jellemzi, hogy 2004-től tagja a Magyar Könyvtárosok Egyesületének, 2006 és 2014 között a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Olvasószolgálati Szekció titkára, majd 2015-től napjainkig elnöke. 2006-tól minden évben önálló programmal jelent meg az Olvasószolgálati Szekció az aktuális vándorgyűlésen, ahol a programokat – a szervezés mellett – gyakran ő is moderálja.

Vezetői programjában kitűzött céljait folyamatosan valósítja meg. A korábban vizionált új épületbe való költözés, és az, hogy a felnőtt-részleg és a gyermek-részleg egy épületben működjön, 2014 októberére valósult meg, amikor is megnyitotta kapuit az Egressy Béni Városi Könyvtár egy felújított, modern, akadálymentesített környezetben.

Sikerei közé sorolhatjuk, hogy 2020-ban a kazincbarcikai intézmény elnyerte a Minősített Könyvtár címet.

Molekné Kőrösi Beatrix elkötelezett híve az olvasásnak, a könyvtárhasználat népszerűsítésének, jelentős munkát végez a hátrányos helyzetű gyermekek szociokulturális életének minőségi javításáért.

A Pro Bibliotheca-díjhoz szívből gratulálunk, további jó munkát és szakmai sikereket kívánunk!

Hazag-Szabon Anett

A Szinnyei József-díjas könyvtáros

Dr. Prokai Margit, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár idén nyugalomba vonult igazgatója a könyvtári szakterületen végzett kiemelkedő munkássága elismeréseként ebben az évben Szinnyei József-díjat vehetett át.

Borsodi lokálpatriótaként a megye és a város közönységét szolgálta, a könyvek és olvasók tisztelete, a kultúra, a kulturális örökség szeretete, az ismeretek, az információk átadása alapvető motivációk voltak munkájában.

Az ELTE magyar-cseh szakos filológus diplomájának megszerzését követően 1981-től, pályakezdésétől fogva a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa volt. 1995-ben kapta meg kitüntetéses diplomáját a Kosuth Lajos Tudományegyetem informatikus-könyvtáros szakán, később pedig könyvtártudományi PhD fokozatot szerzett az ELTE-n. 2005-től vezette a könyvtár állományalakító csoportját. 2006-tól a Szent István Egyetemen tanított 2012-ig, amikor megyei könyvtárigazgatói kinevezését követően megkezdte 2021-es nyugdíjba vonulásáig az intézményvezetői munkát. Kinevezésekor nagy kihívás előtt állt, hiszen nemcsak egy könyvtár igazgatása várt rá, hanem 2013-ban a megyei és városi könyvtár integrációját is le kellett vezényelnie. A két intézmény összevonása mellett állami feladatként kapta meg a könyvtár a megye kistélepüléseinek ellátását. A feladatok elosztása, a munkafolyamatokhoz illeszkedő szervezet felépítése komoly szervezőkészséget és elhivatottságot kívánt, amit sikerrel teljesített. Létrejött az egységes könyvtári nyilvántartásra épülő szolgáltatás. Az egységes arculatú intézmény az egyre nyitottabb és sokszínűbb programoknak köszönhetően szervesen bekapcsolódott a város és a megye kulturális életébe.

Igazgatósága alatt számos infrastrukturális beruházás, könyvtárfelújítás valósult meg mind a megyében (75 szolgáltatóhely), mind Miskolcon, ahol a Petőfi Sándor Könyvtár és József Attila Könyvtár mellett megújult a központi épületben a Helyismere-ti gyűjtemény és a Zenemű- és médiatár.

A könyvtári szolgáltatásokban nagyon fontos volt számára a minőség. A minőségirányítási rendszer bevezetése is a 2013-as évhez kötődik. A minőség iránti elkötelezettség, kitartó munka eredményeként kapta meg az intézmény a Minősített Könyvtár címet 2017-ben. Igazgatóságának két ciklusa alatt a könyvtár a megyei hatókörű városi könyvtárak élmezőnyébe emelkedett, szakmai mutatóit az ágazati irányítás folyamatos pozitív visszajelzésekkel ismerte el.

A könyvtárszakma elhivatott képviselőjeként, könyvtári szakértőként és szakfelügyelőként is működött, és éveken át szervezte a könyvtárosasszisztens,

Dr. Prokai Margit

majd segédkönyvtáros képzéseket, oktatta a városban, illetve a megye településein dolgozó könyvtárosokat. Több mint 300 önálló publikációja és idegen nyelvű fordítása jelent meg könyvtári szakfolyóiratokban. Legutóbbi kötete a Gerő Gyulával közösen írt megyei könyvtártörténeti kronológia. Számos előadást tartott könyvtári rendezvényeken, és maga is több konferenciát, szakmai napot szervezett, melyek közül kiemelkedik a 2017-ben megrendezett Magyar Könyvtárosok Egyesülete 49. Vándorgyűlése.

Részt vett a szakmai szervezetek munkájában is, tagja volt a Magyar Könyvtárosok Egyesületének és a Könyvtári Akkreditációs Szakbizottságnak. Az Informatikai és Könyvtári Szövetségben sokáig a megyei tagozatot vezette. Megalapította a Pro Bibliotheca-díjat, mellyel a város és a megye könyvtárosainak kimagasló szakmai munkásságát ismeri el az intézmény. Kezdeményezésére indult el 2015-ben a Könyvtári Mappa című szakmai folyóirat, mely a megye könyvtáros szakmai közösségének „hírvivője”, iránytűje és összetartó ereje.

Kedves Margó! Nagy örömünkre szolgál, hogy ebben a kiadványban (is) gratulálhatunk a kitüntetésedhez a könyvtár valamennyi munkatársa nevében, és kifejezhetjük köszönetünket a könyvtárért, az olvasókért és a kollégákért végzett munkádért!

Varga Gábor

Könyvek, könyvtárak – természetesen

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár pályázatot nyújtott be a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumához az Országos Könyvtári Napok megyei rendezvénysorozatának finanszírozására. A közös gondolkodás 1.300.000 Ft támogatást eredményezett a résztvevő intézmények számára.

A megnyert forrásból a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár mellett további 11 nyilvános könyvtár részesült még. A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez csatlakozott településeket is bevontuk az országos sorozatba. Ennek eredményeképp Borsod-Abaúj-Zemplén megye 346 településén 378 intézmény várta változatos programokkal a környezetében élőket. Az eseménysorozathoz megyénk 567 rendezvénnyel járult hozzá.

Az Országos Könyvtári Napok programsorozatának témája idén az „Együtt. Működik!” volt. Programjainkat a megváltozott körülményeknek megfelelően állítottuk össze. Foglalkoztunk a testi-lelki egészség és az ehhez szorosan kapcsolódó mozgás, természetjárás kérdéseivel. Továbbra is fontosnak tartottuk a személyes kapcsolatok ápolását, de figyelembe vettük azok igényeit, akik nem tudtak ellátogatni a könyvtárba. Számukra meghirdettük megyei szintű játékunkat, mely a központi tematika „Egyensúlyban a természettel” című témaköréhez és az Országos Kéktúra napjához kapcsolódott. Hazánk leghíresebb túraútvonalai páratlan lehetőségeket tartogatnak a kiránduló családoknak és bárkinek, aki szereti a természetet és a túrázást.

Ennek szakaszait járhatták be a velünk játszó olvasók, de megismerkedhettek a kéktúrázás történetével, hagyományaival. A csaknem hetven megfektől heten nyertek ajándékkönyvet és könyvtári ajándékcsomagot.

Felsőzsolcán a legkisebbeket a „Mesemorzsa” című foglalkozásra várták a városi könyvtárba, ahol a babák és a mamák mondókákat, verses meséket hallhattak, tanulhattak.

A 6-13 éves gyerekek részére könyvtári éjszakát szerveztek, melynek témája „A kutya és ember kapcsolata a kezdetektől” volt. Megismerkedtek Alfával, a szlovák „farkaskutyával” és gazdájával.

Ózdon a gyerekek Beck Andreával, a Titoktündér című mesekönyvsorozat írójával találkozhattak. A pozitív gondolkodást és az önbizalmat fejlesztő mesekönyvek bemutatójára interaktív foglalkozás keretében került sor. A találkozókra Ózd 9 általános iskolájából érkeztek a résztvevők.

Bosnyák Viktória, a Tündérboszorkány-trilógia, a Sírály a király, a Mantyusok sorozat és sok egyéb történet írója Dudás Győző illusztrátorral érkezett Sajóvámásra.

Sárospatakra Sás Károly és Sás Ildikó látogatott el. Új kötetük címe: Pósa Lajos – Válogatott versek – Csillaghúros dallamok. A verseket az eredeti illusztrációkkal együtt a Sárospataki Református Kollégium Nagy-könyvtárának gyűjteményéből válogatta Sás Károly.

Sátoraljaújhelyen a város híres szülöttéről, Kossuth Zsuzsannáról, a táborigazgató főápolónőjének életéről, valamint az 1848-49-es szabadságharcról hallhatunk sok érdekességet a könyvbemutatóra ellátogató érdeklődők. Az író, Berényi Anna képekkel illusztrált előadása szemléletesen láttatta e kornak egy szeletét, ezzel közel hozva a közönséghez a szereplőket.

A statisztikai számadatok és a visszajelzések azt mutatják, hogy ismét sikerült népszerű, érdeklődésre számot tartó programokat szerveznünk. Mindent megteszünk azért meggyőzve, hogy az Országos Könyvtári Napok programjait követően olvasóink tábora sok új beiratkozott könyvtárhasználóval gyarapodjon; s hogy még többen érezzék majd úgy: olvasni érdemes!

Szabóné Lenkefi Ildikó

A Spanyolnátha és a karatén hősei

A koronavírus – ha nem is fertőzte meg az olvasót és a könyvtárost – jelentős mértékben befolyásolta a 2021-es Országos Könyvtári Napok rendezvényeit is. Azon a héten a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár központi épületében két olyan összejövétel is volt, amelyek a világjárványhoz, a világjárványokhoz is kapcsolódtak.

A Könyvtárak a mentális egészségért mottóval – az országosan is ajánlott tematikához csatlakozva – október 5-én Miklós-Dienes Lídia szakpszichológus, családterapeuta tartott előadást a könyvtárban. Ahogy arra a cím is utalt – A karaténkorszak hősei – énvédő mechanizmusok – nem a testi, hanem a lelki egészség megőrzése volt a központi téma, a személyiség egyensúlyának fontosságára hívta fel a figyelmet a tapasztalt szakember. Különböző élethelyzetek ismertetésével bizonyította, miként tudjuk megvédeni önmagunkat a nehéz helyzetekben fellépő pszichés terheléstől. A megjelent érdeklődők közül többen is beszéltek arról, hogy a kijárási korlátozások, a bezártság, a „karaténkorszak” idején mennyire megviselte őket az egyedüllét, a magány, a félelem.

A Könyvtárak a személyes kapcsolatokért mottó két-három éve még nem utalt volna egészségügyi problémára, de miután a mostani járvány a személyes kapcsolatok alakulását is jelentősen próbára tette, az irodalmi est témája sem lehetett más, mint a pandémia.

Vass Tibor, a Spanyolnátha művészeti folyóirat alapító főszerkesztője a két művészeti szerkesztő: Üveges Tamás költő, tanár és Mikita Gábor színház-történész társaságában, a könyvtári Spanyolnátha-esten

A Miskolchoz kötődő, Hernádkakon szerkesztett Spanyolnátha művészeti folyóirat a 2004-es alapítás óta többször foglalkozott a névadó világjárvánnyal. Egy korábbi összeállításban jelent meg például Ka(ssák) túlélte, Ka(ffka) nem címmel Deák-Takács Szilvia írása a spanyolnáthában elhunytakról és a túlélőkről. Üveges Tamás is évekkal ezelőtt megírta Az 1918-as spanyolnátha-járvány Miskolcon a korabeli sajtó tükrében című tanulmányát. 2018-ban a spanyolnáthában elhunyt Kaffka Margit író, költő halálának 100. évfordulójára diákok számára írt ki pályázatot a Spanyolnátha szerkesztősége.

Az idei Országos Könyvtári Napok keretében október 7-én tartott könyvtári Spanyolnátha-esten a világjárványok irodalmi feldolgozásán túl szó volt arról is, hogyan jelenik meg a betegség az irodalomban. Hogyan befolyásolta a lap életét a koronavírus-járvány? Hogyan segít a túlélésben, a mentális problémák megoldásában az irodalom?

A rendezvény előadója volt Vass Tibor József Attila-díjas költő, a Spanyolnátha művészeti folyóirat alapító főszerkesztője, akivel az internetes művészeti lap címválasztásáról is beszélgettünk. Üveges Tamás költő, a Spanyolnátha művészeti szerkesztője arról tartott rövid előadást, hogy annak idején hogyan írtak a helyi lapok a spanyolnátháról. Mikita Gábor színház-történész, aki szintén művészeti szerkesztő a lapnál, arról beszélt, hogyan tudták megtartani a színház-múzeumban a Spanyolnátha-bemutatókat.

Az irodalmi műveket Seres Ildikó, Jászai Mari-díjas színművész olvasta fel.

OKN - gyermekprogramok

A központi épületben található Mesebirodalom is az Országos Könyvtári Napok idei mottójának – „Együtt. Működik!” – jegyében szervezte október eleji programjait.

A kínálatában szerepelt kisiskolásoknak szóló online játék Miskolc nevezetességeiről, a legkisebbeknek zenés, mondókázós foglalkozás, a nagyobbaknak élőszavas gyógyító mesélés.

Az Országos Könyvtári Napok elmaradhatatlan, a legnagyobb hagyománnyal bíró és a legtöbb érdeklődőt vonzó programeleme az írókkal történő személyes találkozások.

Ebben az évben az általános iskolai korosztály körében népszerű és kiváló előadói készséggel rendelkező gyermekíró, Bosnyák Viktória volt a gyermekkönyvtár vendége. Az író nő állandó szerzőtársa, Dudás Győző illusztrátor, képregénykészítő is ellátogatott az érdeklődő kisiskolásokhoz.

Bosnyák Viktória és Dudás Győző előadása meséken, történeteken keresztül engedett bepillantást a szerzői tevékenység kulisszatitkaiba, feledhetetlen élményeket és tartalmas szórakozást nyújtva a mintegy 80 kisdíáknak.

Miklós Katalin

Matyó tatyó, a kövesdi mozgókönyvtár

A Covid-19 világjárvány az élet minden területén új kihívások elé állította az embereket. Különösképpen igaz ez a könyvtárakra, könyvtárosokra, hiszen ez az intézmény az, amely teljességgel elképzelhetetlen az olvasók, és a velük való személyes kapcsolat nélkül. Egy kisvárosi könyvtárra, mint a mezőkövesdi városi könyvtár ez még hatványozottabban igaz, hiszen hozzánk nemcsak dokumentumot kölcsönözni térnek be a használók, hanem közösségi, szociális szintérenként is működünk.

Már a járvány első hullámában – a 2020 tavaszán bevezetett látogatási tilalom alatt – szembesültünk vele, hogy több könyvtár lehetővé tette az olvasói számára az online kölcsönzést. Közösségi oldalunkon már ekkor kaptunk üzeneteket, amik azt mutatták, hogy Mezőkövesden is lenne igény erre a kölcsönzési lehetőségre. Ekkor azonban a fenntartónk még nem engedélyezte az ilyen típusú szolgáltatást, mi viszont lázasan figyeltük az említett könyvtárak gyakorlatát, tapasztalatait, az igénybevétel feltételeit.

Videót készítettünk az online katalógusunk használatáról – ezt a pandémiát megelőző időszakban olvasóink elenyésző része használta csak –, kidolgoztuk az újfajta kölcsönzési mód működési szabályzatát, elkészítettük a szükséges dokumentumokat, valamint meghatároztuk a négy könyvtárosunk feladatait. Így a novemberi bezárás elrendelésekor kidolgozott stratégiával tudtunk a fenntartónkhoz fordulni, aki ekkor már engedélyezte az online kölcsönzést. Fontosnak tartottuk a megfelelő fantázianév (Matyó tatyó) kitalálását, amivel egyértelműen azonosítható lesz az új szolgáltatásunk.

Az újfajta kölcsönzési mód igénybevétele a következők szerint alakult:

Hónap	Felnőttreszleg		Gyermekekreszleg	
	Kölcsönzők száma:	Kölcsönzött dokumentumok száma:	Kölcsönzők száma:	Kölcsönzött dokumentumok száma:
November (17-30)	80	662	19	118
December	167	1894	41	234
Január	212	2200	57	297
Február	205	1861	68	331
Március	60	752	19	96
Április	115	918	37	210
Május	26	34	0	0
Összesen	865	8321	241	1286

A szolgáltatás bevezetésekor megemeltük a kölcsönözhető dokumentumok darabszámát, így nem 6, hanem 15 db dokumentumot lehetett kölcsönözni egy alkalommal.

Látható, hogy a gyermekekreszlegünkben lényegesen kevesebben éltek az online kölcsönzés lehetőségével, hiszen a gyermekek számára még fontos, hogy a kölcsönözni kívánt könyvet kézbe vehessék, belelapozhassanak.

Erre azonban ebben az esetben nem volt lehetőségük.

Mindent összevetve sikeresnek ítéljük Matyó tatyó szolgáltatásunkat, új tapasztalatokkal gazdagodtunk általa. Reméljük, a jövőben – bár ne kerüljön rá sor – még hatékonyabban tudjuk majd használóinknak biztosítani az ilyen jellegű szolgáltatást.

Kinczel Brigitta

Könyvtári királyság a Könyves Vasárnapon

Színes programkavalkád, lelkes új és régi résztvevők, izgatott király- és királynőjelöltek, s mindennek háttérében a KÖNYV – ez röviden a 2021. évi Országos Könyvtári Napok utolsó napjának összefoglalása. Az esemény ezúttal is népszerűnek bizonyult, hiszen sokan látogattak el a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár központi épületébe.

A Könyves családi vasárnapra már nyitásra is szép számmal érkeztek a gyerekek és szüleik, akik kíváncsian várták, mi fogadja őket ezen az igazán különleges „könyvtári ünnepen”. Munkatársaink kreatív ötleteinek köszönhetően izgalmas, lebilincselő családi vetélkedővel készültünk, melynek során a különböző állomásokon egy-egy mesehőssel és játékos feladatokkal találkozhattak a résztvevő csapatok. A játék mellett megismerkedhettek külföldi meséskönyvekkel, részt vehettek a népi játékkert programjain, kipróbálhattak különböző kézműves technikákat, de akár társasozhattak is. Később sokak örömeire megérkezett Gryllus Vilmos, aki kedves dalaival vitte el a kicsiket a versek és a zene birodalmába.

A koncert menetét a hallgatóság befolyásolhatta, hiszen a Kossuth-díjas zenész a gyerekek dalkéréseit is teljesítette.

A vasárnap délután az értékelés és az ünneplés jegyében telt. Először a családi vetélkedő résztvevői – 33 csapat – vették át az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) ajándékát. Meghitt és örömteli perceket eredményezett a legfiatalabb, legszorgalmasabb és a legidősebb olvasó köszöntése is.

Az Olvasók királya olvasásnépszerűsítő játék értékelése és a koronázási ceremónia bizonyult a legizgalmasabbnak és a legünnepélyesebbnek. Ebben az évben 31 település – köztük kisebb és nagyobb, borsod megyei és megyén kívüli – 67 pályázója szállt ringbe az Olvasók királynője, illetve az Olvasók királya megtisztelő címért.

A gyermekkönyvtár felhívására ebben az évben is sok egyedi ötletet tartalmazó, értékes pályamű érkezett, ezért minden kiválóan teljesítő diák – 9 leány és 7 fiú – a könyvajándék mellett az Olvasók hercegnője/hercege cím boldog tulajdonosa is lett.

És hogy kik teljesítettek a legjobban?

2021-ben az Olvasók királynője: Molnár Boglárka, a dédestapolcsányi Lajos Árpád Általános Iskola tanulója lett, az Olvasók királya elismerést Pachinger Ármin, a miskolci Gyarmati Dezső Sport Általános Iskola tanulója vehette át. Boldog volt gyermek, szülő, pedagógus és könyvtáros egyaránt.

Mint minden könyves vasárnap, így a tizenötödik is az olvasó, a könyvtárhasználó „születését”, jelenlétét ünneplő torta elfogyasztásával zárult.

Miklós Katalin

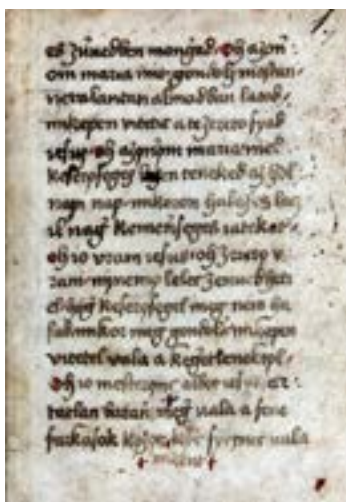
Nem csak könyvtártörténet

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár kiadásában 2021-ben megjelent Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtártörténeti kronológiája. Kereskedelmi forgalomba ugyan nem kerül a kötet, de a megye nagyobb könyvtáraiban megtalálhatják azok, akiknek készült, akiket foglalkoztat a helyismeret, a megye kulturális életének története.

A lexikonokat, szótárakat, a különböző adattárakat – a szerzőkön, szerkesztőkön kívül – senki sem olvassa el az elejétől végig. Ezt a könyvtári kronológiát sem fogják még a könyvtárosok sem „kiolvasni”, viszont nagyon jól használhatják a helytörténeti kutatók, és nem csak azok, akik kimondottan könyvtártörténettel foglalkoznak. Egy-egy település múltjával, vagy egy-egy jeles személyiség munkásságával kapcsolatban sok érdekes, pontos adatot tartalmaz a jól szerkesztett, könnyen áttekinthető kiadvány. Az információszerzést, a kötetben való tájékozódást segíti a részletes név-, cím- és tárgymutató is.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtártörténeti kronológiája című kötet első évszáma: 1525, „az eredetileg a Vitkovics-kódex részét képező magyar nyelvű Miskolci töredék keletkezési ideje”. A Miskolci kódexként is emlegett dokumentum a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárhoz tartozó Lévay József Muzeális Könyvtár gyűjteményének egyik legbecsesebb darabja. Ennek a kódextöredéknek egy lapja került a kötet borítójára is. A következő évszám: 1531. Ekkor kezdte meg működését Sárospatakon a református iskola, a későbbi főiskola őse és első könyvtára. Az utolsó bejegyzett dátum: 2020. szeptember 5. Ekkor jelent meg a könyvtár régi képeslapjait bemutató sorozat 2. kötete, a Miskolc belváros – szívélyes üdvözléssel című album. Azóta kikerült a nyomdából a képeslapos sorozat 3. kötete, a Diósgyőrtől Tapolcáig – szívélyes üdvözléssel.

A most megjelent megyei kronológiát megelőzte a Gerő Gyula által szerkesztett, a 996-tól 2010-ig terjedő időszak könyv- és könyvtártörténeti szempontból jelentős eseményeit feldolgozó Magyar könyvtártörténeti kronológia eddig megjelent négy kötete. Ez az országos kronológia volt az alapja a megyei kötetnek, természetesen kiegészítve és ehhez illesztve a 2011 és 2020 közötti évek Borsod-Abaúj-Zemplén megyében történt könyvtári eseményeit feldolgozó összeállítást.

„Nem jöhetett volna létre megyei kronológiánk Gerő Gyula alapműve és folyamatos szakmai támogatása, szigorú kontrollja nélkül, ezért neki hálás köszönettel tartozunk” – írja a bevezetőben dr. Prokai Margit, a kiadvány szerkesztője, a könyvtár igazgatója.

Itt mond köszönetet azoknak a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosoknak, akik adatokat szolgáltattak a kiadványhoz, és itt esik szó a koronavírusról is.

„Nem készült volna el a megyei kronológia ebben az évben, ha a sors nem szól közbe és nem kényszerülnek a könyvtárosok is otthoni távmunka végzésére a koronavírus okozta járvány és veszélyhelyzet miatt. Ezért a 'kronológia' is hozzájárult kronológiánk megvalósulásához.”

Miskolci töredék

A Miskolci töredék, vagy más néven Miskolci kódex a Lévay József Muzeális Könyvtár (Miskolc, Mindszent tér 2.) gyűjteményének egyik legbecsesebb dokumentuma.

A Miskolci töredék az 1525-ben készült Vitkovics-kódex egy része, és valamikor a XIX. század folyamán szakadhatott ki a nagyobb terjedelmű dokumentumból. A Vitkovics-kódex ferences apácák, valószínűleg az óbudai klarisszák számára készült. Bonaventura Regula novitiorum című művének fordítása mellett breviáriumi órákra beosztott passió-élmélkedést és egy imádságot tartalmaz. A kódexet 1803-ban Vitkovics Mihály fedezte fel Egerben. Ehhez a kódexhez tartozott egykor a Miskolci töredék, amely a Vitkovics-kódex 72. és 73. lapjai közül hiányzó ívfűzet maradványa, és a óra-ájtatosság egy része olvasható benne.

A Miskolci töredék története 1864-től ismert, amikor Kiss Gyula tiszaszederkényi református lelkész apósa, Szuhai József csoltói ügyvéd hagyatékában rátalált, majd néhány év múlva a kéziratot Szeremley József tiszadobi lelkésznek ajándékozta. Szeremley 1877-ben egykori iskolája, a miskolci református gimnázium könyvtárának adományozta. A töredéket öt évvel később az Iparművészeti Múzeum által rendezett könyvkiállításon mutatta be Volf György, aki már akkor a Vitkovics-kódex hiányzó részének tekintette. 1885-ben ugyanő tette közzé betűhívátiratát a Nyelvelmléktár 13. kötetében.

Miskolc képeslapokon és kötetekben

A miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár apró- és kisnyomtatványai között különösen gazdag a helyi témájú képeslapok gyűjteménye. Ezek felhasználásával készült a Miskolc régi képeslapokon című sorozat három kötete.

A kötetek megvásárolhatók a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár központi épületében

Fotó: Dobos Klára

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár helyismereti részlegében őrzött, 1945 előtt megjelent miskolci képeslapokból válogatva 2019-ben jelent meg a Lillafüred – szívélyes üdvözlettel című album, ennek folytatásaként 2020-ban elkészült a Miskolc egykori belvárosát bemutató kötet, 2021-ben pedig a sorozat harmadik darabja, a Diósgyőrtől Tapolcáig – szívélyes üdvözlettel című összeállítás. Természetesen a megye többi településének képeslapjait is gyűjti a könyvtár, így a következő kiadványokba kerülhetnek – megfelelően rendszerezve – az abaúji, borsodi, gömöri, zempléni városok, falvak vagy egy-egy nagyobb térség képeslapjai.

A miskolci kötetekben az egyes fejezetek bevezetőjét irodalmi idézetek gazdagítják. Járt itt, megörökítette miskolci utazását Petőfi Sándor, és az itt élő vagy itt született írók, költők írásaiban is megjelennek az itteni nevezetességek.

A kötetek végén található képjegyzék betűhíven tartalmazza a képeslapokon olvasható feliratokat, a kiadással kapcsolatos információkat.

A könyvtári gyűjteményben megőrzött és digitalizált képeslapok tér- és időbeli korlátok nélkül elérhetőek a könyvtár honlapján is.

„Miskolc és környéke gazdag kulturális, történeti értékeit, látványosságait, a kor szellemét tükröző képeslapokkal – közvetítő szerepet vállalva – kapcsolatot szeretnénk teremteni a múlt, jelen és jövő generációi között. Bízunk benne, hogy a régi képeslapok üdvözletei tovább erősítik az érdeklődést a város és környéke iránt, mely a genius loci erejével várja az ide látogató vendégeket” – fogalmazta meg az első kötet bevezetőjében Prókai Margit, a sorozat szerkesztője, a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár idén nyugalmába vonult igazgatója.

Könyvek szépségversenye megyénkben

A 92. Ünnepi Könyvhét és 20. Gyermekkönyvnapok alkalmából a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár meghirdette a Kötve-fűzve – az Év Könyve Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 2021 elnevezésű versenyét. A felhívásra Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kiadók által megjelentetett, vagy a megyében működő grafikai stúdióban készült, ISBN-számmal ellátott művel lehetett jelentkezni.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár által felkért zsűri döntött a helyezettekről. Bánné dr. Gál Boglárka, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közgyűlés elnöke, Somlai Balázs, a S.P.I.C. Művészeti Líceum tanára és Varga Gábor, a könyvtár általános igazgatóhelyettese három díjat ítelt oda. Az ünnepélyes eredményhirdetést szeptember 2-án, a 92. Ünnepi Könyvhét és 20. Gyermekkönyvnapok miskolci megnyitója előtt tartották a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár központi épületében.

Első helyezett lett a „Bástya és hajlék” című kiadvány, az Á. Tóth és Barátai Produkciós és Reklámügynökség Kft. gondozásában, a második helyezéért járó oklevelet Nemes P. Ferenc „Semmi beszéd” című alkotása érdemelte ki, mely a Kilátó Kulturális Egyesület kiadásában jelent meg. A harmadik helyezéért járó díjat az „Álomutazás” című könyvért vehették át, amely az Irodalmi Rádió gondozásában jelent meg.

Intézményünk második alkalommal hirdette meg pályázatát, azzal a céllal, hogy támogassa a megye minőségi könyvkiadását. A megyei kiadók, intézmények, önkormányzatok, vagy a nyomdai előkészítésben részt vett stúdiók könyves versenyénél az elbírálás szempontja ezúttal is az igényes grafikai-nyomdai kivitelezés volt. Ebben az évben a 2019-ben, valamint 2020-ban kiadott könyvek versenyezhettek. A júliusban meghirdetett könyvszépségversenyre összesen kilenc kiadó nevezett, húsz könyvvel. A fő szempont nem a művek tartalma volt, hanem a nyomdai kivitelezés minősége, a külső megjelenés, a grafikai megoldások és a tipográfia.

Könyvtárunk kíváncsi volt az olvasók véleményére is, akik a központi épületben tekinthették meg a könyveket és szavazhattak az általuk legszebbnek ítélt kiadványra. A könyvbarátok a „Miskolc eltított dombja” című helytörténeti kiadványt találták a legigényesebbnek. A díjazott kötetek kiadóinak munkáját kortárs festménnyel és oklevéllel ismerték el. A kiadványok a kiállítás után a könyvtár tulajdonába kerültek.

Brézai Zoltán

SZERZŐINK

Bárány Szabolcs könyvtáros

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bencs Klára könyvtáros, területi referens

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Brézai Zoltán pr-munkatárs

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Csoma-Simon Mária könyvtáros, mb. igazgató

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Filip Gabriella főkönyvtáros

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Filip-Szénégető Anett tájékoztató könyvtáros

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Hazag-Szabon Anett könyvtáros

Egressy Béni Városi Könyvtár, Kazincbarcika

Kinczel Brigitta szakmai egység vezető

Mezőkövesd, Mezőkövesdi KÖZKINCS-TÁR Nonprofit Kft. Városi Könyvtára

Miklós Katalin gyermekkönyvtáros, csoportvezető

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Nagyné Szentesi Mónika könyvtárvezető

Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Prókai Margit, dr. igazgató

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Soltész Ágnes könyvtárvezető

Bartók Béla Művelődési Ház Egyesület

Szabó Tünde könyvtáros

Könyvtári, Információs és Közösségi Hely, Kesznyéten

Szabóné Lenkefi Ildikó könyvtáros, osztályvezető

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Trembeczki Lászlóné könyvtárvezető

Sárospatak, A Művelődés Háza és Könyvtára Zrínyi Ilona Városi Könyvtár

Varga Gábor igazgatóhelyettes

Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Impresszum

Könyvtári Mappa. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja. Megjelenik félévente, 400 példányban.

Szerkesztőbizottság vezetője: Csoma-Simon Mária

Szerkesztő: Brézai Zoltán

Szerkesztőbizottság: Csoma-Simon Mária, Duró Tímea, Filip Gabriella, Miklós Katalin, Molnár István, Szabóné Lenkefi Ildikó, Varga Gábor

Címlapfotó: Csoma József

Grafikai tervezés, tördelés: Fajtli Eszter

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár - 3530 Miskolc, Görgey Artúr u. 11. / mappa@rfmllib.hu

Felelős kiadó: Csoma-Simon Mária

ISSN 2416-1578 / Nyomtatás: GNR Szolgáltató és Kereskedelmi Bt., Miskolc

Tiszapalkonya

Miskolc

Miskolc

Taktaharkány

Kesznyéten

Miskolc